

Boerman

DOMINIQUE BIEBAU

BOERMAN

Uitgeverij
**VRJ
DAG**

Voor Maud die dit boek als eerste hoorde.
Voor Aaron die dit boek als eerste las.

Inhoud

De Stinkblokken	7
Dylan	10
Gefopt	16
Juf Suzy	20
Buik	23
Het Koekoeksbos	28
Kaat	32
Oma Villa	40
De gesloten kamer	48
Soep	53
O.A.S.	59
Dermhuyzen	64
Papa's verhaal	69
Weer thuis	74
Wraak	78
Hulp	84
Boerman begint	90
Nog een plan	96
Op verkenning	101
Problemen	107
Chez Dermhuyzen	114
De ontsnapping	122
Naar huis	126
Boerman keert terug	130
Supermarktman	136
De keuze	141
Nachtegaal	145

De Stinkblokken

Dit verhaal gaat over de tijd dat ik een superheld was. Mijn moeder was al zes jaar dood. Mijn vader en ik woonden in de Stinkblokken, met muren die even grijs waren als de Schelde die aan de overkant van de straat voorbij stroomde.

De Stinkblokken heetten natuurlijk niet echt zo. In het echt hadden ze een andere naam: de Bella Vista flats. Die naam zag ik ooit in een foldertje dat de vorige bewoners in een van onze keukenkasten hadden achtergelaten.

Op de foto's zagen de flats er ook heel anders uit dan in werkelijkheid. Daar zagen ze er nieuw uit, met kleine boompjes eromheen en moeders die met kinderwagens over straat liepen. En ze stonken niet.

De geur die verantwoordelijk was voor de bijnaam van de flats kwam van de brouwerij die een eindje verderop langs de Schelde lag. Het was een zoete, misselijkmakende geur die overal binnendrong, zelfs tot in je ondergoed. Hoe grondig we onszelf ook wasten, hoe hard we ons vel ook schrobden, de stank van de Stinkblokken bleef altijd wel ergens aan kleven.

Mijn vader werkte in de supermarkt van meneer Driewerf. Daar hingen overal camera's, ook vlak boven de kassa.

Meneer Driewerf was bang dat zijn werknemers anders zouden stelen. Volgens mijn vader had hij gelijk. Driewerf betaalde zijn personeel veel te weinig, zei hij. En hij was gemeen. Zonder de camera's zou *iedereen* van hem stelen.

'Waarom blijf je daar dan werken?' vroeg ik hem ooit. We zaten op een bankje langs het water. Het was een van die zeldzame momenten waarop we allebei even niks te doen hadden. Hij haalde zijn schouders op.

'De supermarkt ligt dicht bij ons huis. Dat maakt ons leven een stuk makkelijker,' antwoordde hij.

'Ik zou nooit kunnen werken voor iemand die ik haatte,' zei ik. Mijn vader legde zijn hand op mijn schouder.

'Later zul je dat wel begrijpen,' zei hij.

Later. Later word ik vast geniaal. Iedereen zegt dat ik dan 'alles' zal begrijpen.

Mijn vader werkte als kassamedewerker. Een keer, toen ik nog heel klein was, mocht ik naast hem zitten aan de kassa. Ik mocht alle producten inscannen. Het gebiep deed me kraaien van plezier. Het was een van de mooiste dagen van mijn leven.

Papa was trots op zijn baan, ook al kwam hij elke avond doodop thuis. Dan lag hij op de sofa en keek naar oude series op tv die hem lieten huilen. Soms viel hij in slaap en fluisterde dan: 'Dank je wel. Alsjeblieft.' Als je goed luis-

terde, hoorde je het hem zeggen. Wel honderd keer. Ik was trots op mijn vader.

Woensdagen waren het leukst. Dan kochten we friet en stoofvles bij Maria van frituur De Toekomst, die we voor de tv opaten. Tussen de happen door praatten we over wat we de voorbije week hadden meegemaakt en vertelde mijn vader over zijn gekke toekomstplannen. Precies om acht uur ruimden we alles op. Mijn vader ging wat dichterbij het scherm zitten. Het was tijd voor het belangrijkste moment van de week. De lottotrekking.

Elke week kocht mijn vader samen met wat collega's een superticket van de loterij. Zelfs Driewerf deed mee. Hij had ermee bedreigd iedereen te ontslaan als hij niet mee mocht doen.

Oma vond de loterij weggegooid geld, maar ik begreep mijn vader wel. 'Iedereen heeft iets nodig om naar uit te kijken,' zei hij. Ik kon hem geen ongelijk geven. Soms stak hij, vlak voor de trekking, een kaarsje aan, naast de foto van mama. Hij had nog nooit gewonnen, maar dat hield hem niet tegen. 'Ooit win ik de grote pot,' zei hij. 'Dan maken we een reis op de Trans-Siberische spoorlijn. Jij en ik. Dan schieten we beren dood. En eten we kaviaar.'

Ik knikte altijd, ook al wou ik helemaal geen beren doodschieten. Ik lustte ook geen kaviaar. Volgens mijn vriend Abdel smaakte het naar vissenkak. Ik geloofde hem. Abdel wist zulke dingen nu eenmaal.

Dylan

Papa had genoeg problemen. Daarom viel ik hem niet lastig met die van mij.

Ik had een hele lijst problemen. Dylan stond op nummer één.

Dylan was een stuk groter dan de andere kinderen van mijn klas. Hij had al wat haar op zijn bovenlip, dat van veraf een beetje op een snor leek, en was bijzonder sterk. En dan was hij ook nog eens de zoon van Driewerf. Veel kinderen op school hadden ouders die in de supermarkt van Driewerf werkten. Dat gaf Dylan ongelooflijk veel macht. Als je iets deed wat hij niet leuk vond, zoals klikken bij de leerkrachten, dan dreigde hij ermee dat zijn vader jouw vader of moeder zou ontslaan. Dus zwegen we en hoopten we dat Dylan die dag een ander slachtoffer zou uitkiezen.

Soms pakte Dylan iemands brooddoos af en kneep die met één hand in stukken. Ik was al twee keer met een kapotte brooddoos thuisgekomen. ‘Gevallen,’ zei ik als mijn vader me vroeg wat er gebeurd was. Met Dylan kon je beter geen ruzie zoeken als je niet wou eindigen als een brooddoos.

Mijn probleem met Dylan begon op een maandag in februari.

Het was koud en de wind joeg bladeren en snoeppapiertjes over het schoolplein.

Ik voelde me niet lekker. Ik had al een paar dagen buikpijn en het was alsof alle pestkoppen uit de omgeving dat konden ruiken. Ze vielen me nog vaker lastig dan anders. Bovendien had ik iets kostbaars in mijn rugzak zitten. Iets breekbaars.

‘Hé, Stinker!’

Ik vond het niet erg dat ik een bijnaam had. Als je een naam vaak genoeg hoort, dan wordt hij een stukje van jezelf. Dan krijgt hij op een gegeven moment iets vertrouwd.

Ik stond op het schoolplein en probeerde krampachtig te doen alsof ik me vermaakte. *Niemand* vermaakte zich op het plein.

Niemand, behalve de Roze Maffia. Die waren altijd met z'n vieren. Volgens Abdel durfden ze niet alleen op pad omdat ze elk vier keer zo dom waren als een normale mens. ‘Als ze hun hersencellen samenleggen hebben ze net voldoende om niet de hele boel onder te schijten,’ zei hij.

De leden van de Roze Maffia waren gek op pony's. Volgens Abdel waren ze daarom zo dom. ‘De geur van ponystront vreet aan hun hersenen,’ beweerde hij. ‘Ze kunnen er zelf niets aan doen.’ Abdels grappen zorgden ervoor dat iedereen hem met rust liet.

Zonder Abdel had ik de eerste weken op de middelbare school nooit overleefd. We leerden elkaar op de eerste

schooldag kennen. Mijn pa en ik waren pas naar de Stinkblokken verhuisd en ik kende niemand. Ik voelde me de overgebleven sok in een wasmand vol bij elkaar horende paren. Iedereen praatte over zijn vakantie. ‘Die tempels in Angkor Wat zijn zwaar overschat,’ hoorde ik iemand zeggen – een meisje dat al snel bij de Roze Maffia zou worden ingelijfd.

Ik was die zomer niet verder geraakt dan Bredene, waar mijn grootouders een klein appartementje hadden gehuurd. Het had er de hele week geregend.

‘Dat is goed voor je jodium,’ zei opa. ‘Dat is supergezond. Ruik die verse lucht eens.’

‘Als ik gezond wil zijn, eet ik wel broccoli,’ zei mijn vader. Toen hadden ze ruzie gemaakt. Het was een rotvakantie geweest.

Abdel stond ook alleen op de speelplaats.

‘En?’ vroeg hij. ‘Wat vond jij van New York?’ Ik haalde mijn schouders op.

‘Geen idee.’ Hij glimlachte breed.

‘Ik ook niet,’ zei hij. ‘Wij gaan elk jaar naar Marokko. Drieduizend kilometer op de achterbank tussen mijn broer en zus, die de hele tijd om de tablet vechten. Ik lees voortdurend, dan hoor ik hun geruzie niet.’ Hij trok een vies gezicht. ‘Ik ben Conan de Hulk,’ zei hij.

‘Echt?’ Ik keek hem indringend aan. Hij grinnikte.

‘Maar jij mag me Abdel noemen.’ We gaven elkaar een hand. Ik heb nooit meer een vriend als Abdel gehad. Hij

was mijn beste vriend – niet dat hij veel concurrentie had. Hij was stukken beter dan de Roze Maffia.

De meisjes van de Roze Maffia droegen roze kleren en giechelden de hele tijd, ook als er niets grappigs was gezegd. Elke ochtend speelden we hetzelfde toneelstukje. Dat ging als volgt.

Roze Maffia-meisje 1: Hé, Stinker!

Ik: Uh...

Roze Maffia-meisje 2: Oei, hij heeft zijn tong ingeslikt.

Roze Maffia-meisje 3: Dat krijg je als je niet fatsoenlijk eet.

Roze Maffia-meisje 4: Ja, dan eet je je eigen tong op.

Iedereen (behalve ik): Hahaha.

Elke dag.

Als ze uitgelachen waren, lieten ze me met rust. Al bij al vielen ze nog mee, zeker als je ze met Dylan vergeleek.

‘Hé, Stinker!’ Dylan gebruikte voor mij dezelfde bijnaam als de Roze Maffia, omdat hij te weinig verbeelding had om er zelf een te verzinnen. Hij ging voor me staan, zijn brede lijf tussen mij en de rest van de wereld in. Toen duwde hij me, eerst zachtjes en dan harder. Dat deed hij wel vaker. Vroeger kwam er soms een leerkracht langs die vroeg of alles oké was.

‘Doet hij je pijn?’

‘Nee,’ antwoordde ik dan. ‘We spelen maar wat.’

Dylan stak zijn duim omhoog.

‘Alles in orde,’ zei hij. In zijn ogen lag een gevaarlijke glans. Ik zou wel gek zijn om hem te verraden.

‘We zijn vrienden,’ had Dylan ooit gezegd. Hij had zijn arm om mijn schouders gelegd. Sindsdien lieten de leerkrachten ons alleen. Ook op die dag in februari toen ik buikpijn had en iets breekbaars in mijn rugzak had zitten.

Soms wou ik Dylan pijn doen. Mijn voeten in zijn gezicht planten, tot het bloed uit zijn neus spoot. Ik voelde me altijd direct schuldig over deze gedachte. Mevrouw Cleeren van godsdienst zei dat we altijd onze andere wang moesten aanbieden als iemand ons pijn deed. Dat we begrip moesten tonen. Misschien had mevrouw Cleeren een wang over die ik nu en dan eens kon lenen.

Hoe dan ook, die dag waren mijn begrip en wangen op. Misschien kwam het door de buikpijn. Misschien was ik het allemaal gewoon beu.

Dylan wou die ochtend, zoals altijd, mijn rugzak afpakken.

‘Eens zien wat voor lekkers je papa je heeft meegegeven,’ zei hij.

‘Nee!’ riep ik. Ik dacht aan wat er, gewikkeld in lagen krantenpapier, in mijn rugzak zat. Mijn schat.

Niemand zei ooit ‘nee’ tegen Dylan. Daardoor was hij de betekenis van dat woord vergeten. Hij trok aan mijn rugzak.

‘Geven,’ zei hij. Ik klemde mijn rugzak met beide handen vast.

‘Je bent een pestkop,’ zei ik. Dylan gaf me een woedende blik.

‘Jij gaat eraan,’ snauwde hij.

Toen ging de bel.

‘Ik zie je straks,’ zei Dylan. ‘Na school. Dan geef je me je rugzak.’ Het klonk als een belofte.

Gefopt

De uren slopen voorbij – als gemaskerde ninja's die voorbij een wachtpost kropen. Eerst was er wiskunde van meneer Vaes, die er zoals altijd moe uitzag.

'We gaan het vandaag hebben over staartdelingen,' zei hij. 'De oefeningen staan op de klassite. Samen met wat filmpjes. Als je vragen hebt, stel je die maar aan je buur. Succes.'

Daarna klapte hij zijn laptop open en checkte zijn Facebook. Het duurde niet lang of we zaten allemaal op Instagram en TikTok, filmpjes van vallende katten en pijnlijke tackles uit te wisselen.

Ik dacht de hele tijd aan Dylan. Straks zou hij me bij de fietsenstalling opwachten.

'De klootzak,' zei ik. Ik sloeg mijn hand voor mijn mond, toen ik besepte dat ik dat hardop gezegd had. Meneer Vaes keek verstoord op.

'Zei je wat, Desmet?' Meneer Vaes sprak iedereen met zijn familienaam aan. Er zat een scherp randje aan zijn stem. Abdel antwoordde in mijn plaats.

'Hij vroeg of hij een potlood mocht lenen, meneer.'

'Oké.' Meneer Vaes concentreerde zich onmiddellijk weer op zijn Facebookvrienden. Het gevaar was geweken. Voorlopig dan, want het probleem-Dylan was nog niet opgelost.

Het vierde lesuur hadden we godsdienst. Een paar minuten voor het einde van de les stopte mevrouw Cleeren haar spullen in haar schoudertas.

'Het is tijd voor het voorwerp van de dag,' zei ze plechtig. De hele klas viel stil. Het voorwerp van de dag was altijd een hoogtepunt. Mevrouw Cleeren keek naar mij. 'Als ik me niet vergis, is het vandaag Jonathans beurt om zijn voorwerp voor te stellen.' Ze lachte me bemoedigend toe. Dit was het moment waarop ik al de hele dag had gewacht. Ik stond op. Voorzichtig ritste ik mijn rugzak open. Ik haalde het pakje eruit, pelde er zorgvuldig de lagen krantenpapier af en zette de inhoud voorzichtig op mijn bank. Ik schraapte mijn keel.

'Dit beeldje stelt een nachtegaal voor,' zei ik. Mijn stem klonk hoger dan normaal. Iemand lachte, maar een kwade blik van mevrouw Cleeren deed de rust terugkeren.

'Ik kreeg het van mijn mama,' ging ik verder. 'Vlak voor ze...' Ik slikte een droge brok weg in mijn keel.

Mevrouw Cleeren vroeg of het ging. Ik knikte. Ik wou dit verteld hebben.

'Vlak voor ze stierf. Ze vertelde me dat mensen vroeger geloofden dat de nachtegaal schrijvers en dichters inspireerde met zijn mooie gezang. Ze zei dat ze hoopte dat dit beeldje me ook mooie gedachten zou geven, voor als ik het moeilijk had.' Ik ging weer zitten.

'Dat was mooi,' zei mevrouw Cleeren. Ze wreef in haar ogen. 'Die verdomde lenzen,' zei ze. 'Ze prikken altijd zo hard.'

Na de les zocht ik Abdel op onder het afdak, waar hij samen met zijn broer Marwan stond te brawlstarren.

‘Dat was wel *heavy*,’ zei hij. ‘Wat je daar vertelde over je moeder.’ Ik haalde mijn schouders op.

‘Het is al lang geleden,’ zei ik. ‘Ik zit trouwens met een probleem.’

Ik vertelde hem over het voorval tijdens de eerste pauze. Abdel floot tussen zijn tanden.

‘Als Dylan dat beeldje in handen krijgt, dan...’

‘Ik weet het,’ zei ik. Abdel wreef met zijn wijsvinger over zijn kin. Dat deed hij altijd als hij er slim wou uitzien.

‘Ik denk dat ik je kan helpen,’ zei hij en hij legde me zijn plan uit.

De middag vloog een stuk sneller voorbij dan de ochtend. Ik was niet meer bang. Sterker nog, ik keek zelfs uit naar mijn ontmoeting met Dylan.

Na school stapte ik met een inwendige glimlach door de schoolpoort. Daar hield Dylan me tegen. Zoals verwacht trok hij mijn rugzak uit mijn handen.

‘Ik hoorde van een van je klasgenootjes dat je vandaag iets speciaals hebt meegebracht,’ zei hij met een gemene grijns. ‘Een beeldje van je mammi. Niet zo slim om breekbare spullen mee naar school te brengen.’ Toen gooide hij mijn rugzak op de grond en sprong er enkele keren op.

Ik bleef rustig, want dat haatte hij. Uiteindelijk vertrok hij, een ontevreden trek om zijn mond. Ik raapte mijn

rugzak op en haalde er de vuile sportkleren uit die ik vlak daarvoor bij de ‘verloren spullen’-hoek op het leerlingen-secretariaat had opgehaald.

Even later kwam Abdel van achter de fietsenstalling tevoorschijn.

‘Hier zijn je spullen,’ zei hij terwijl hij zijn rugzak openritste en me het beeldje, glanzend en ongeschonden, teruggaf.

‘Dank je,’ fluisterde ik.

‘Doe niet zo emotioneel,’ zei hij en trapte zijn fiets op gang. Ik wou hem nog iets achterna roepen, maar bedacht me. Ik moest me inderdaad niet aanstellen. Al bij al was het geen slechte dag geweest.

Die avond vroeg mijn vader hoe het op school was geweest. We zaten tegenover elkaar in onze kleine keuken, onze ellebogen op het plakkerige tafelkleed. In de flat boven ons waren ze keihard ruzie aan het maken, maar even was dit het gezelligste plekje van de hele wereld.

‘Goed,’ antwoordde ik.

‘Hoe vonden ze mama’s nachtegaal?’ In zijn ogen blonk verwachting.

‘Prachtig,’ zei ik. ‘Ze vonden hem prachtig.’

‘Zelfs Dylan?’

‘Zelfs Dylan.’ Ouders hoeven niet alles te weten.

Juf Suzy

Zoals alle domme mensen was Dylan bijzonder koppig. Hij had ook een olifantengeheugen. Ik had hem in het openbaar gedist en dat zette hij me betaald. De dagen en weken daarna zocht hij me elke middag op tijdens de pauze en kieperde mijn brooddoos leeg op de betonnen tegels. Het werd zelfs zo erg dat ik elke ochtend een stuk brood en een appel in de binnenzak van mijn jas verstopte die ik dan op het toilet opat – om niet te verhongeren.

Ik vertelde er niemand iets over.

Ik was bang dat Dylan dat te horen zou krijgen en me nog meer zou straffen. Op de een of andere manier voelde ik me zelfs schuldig, alsof ik zijn pesterijen zelf had uitgelokt. Misschien had ik echt iets verkeerd gedaan. Ergens hoopte ik dat zelfs. Dan had Dylans getreiter een reden, en als iets een reden heeft, zo dacht ik, is er ook meestal een oplossing voor. Alleen kon ik zelfs als ik heel hard nadacht geen reden bedenken waarom Dylan me zo haatte.

Een keer begon ik erover tegen juf Suzy, met wie ik wekelijks een gesprek had. Juf Suzy gaf geen les, maar je kon bij haar langsgaan als je met een probleem zat. Omdat mijn mama dood was, moest ik elke week bij haar langs.

Op juf Suzy's bureau stond altijd een pak zakdoekjes klaar. Als je *echt* veel problemen had, haalde ze een doos chocoladekoekjes uit haar bureaula waar je onbeperkt mocht van eten. Juf Suzy was lief, maar ook wat goedgelovig. Sommige kinderen maakten er een wedstrijd van om zo veel mogelijk koekjes van haar af te troggelen.

Zo had Zakaria van 3A ooit op haar kantoortje zitten rouwen om een goudvis die achteraf compleet verzonnen bleek. Het had hem twee zakjes M&M's opgeleverd. Het had juf Suzy's blinde vertrouwen in haar leerlingen niet geschonden.

Toen ik al een week lang mijn lunch op de stenen had zien kletteren, vertelde ik haar over Dylan. Hoe hij mijn schoolleven tot een hel maakte. Terwijl ik mijn verhaal deed, keek ze me de hele tijd vol medeleven aan, alsof ik een puppy was met een of andere zeldzame ziekte. Haar bleekblauwe ogen glommen, alsof ergens in haar hoofd een watertank aan het vollopen was, die elk moment kon beginnen met lekken.

Toen ik klaar was, leunde ze voorover en legde ze een moederlijke hand op mijn schouder.

'Ik vind dit zo erg voor jou,' zei ze.

'Gaat u hem nu van school sturen?' vroeg ik hoopvol.

'Zo simpel is het niet.' Juf Suzy zuchtte. 'Niemand pest zomaar,' zei ze. 'Elke pester heeft een reden. Ook Dylan.'

'Behalve dat hij een zak is?' Juf Suzy fronste haar wenkbrauwen.